

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 14. apríl 2021

15. tölublað | 15. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

ROLEX

TAGHeuer

**NOMOS
GLASHÜTTE**

TUDOR

LONGINES

TISSOT

Upplifðu faglega og persónulega þjónustu

**MICHELSEN
1909**

Hafnartorg - 511 1900 - michelsen.is

Birta og Fiskisund stærst í útboði
Fjárfestu fyrir nærri milljarð og eru í hópi þriggja stærstu hluthafa með tæplega 15 prósentu hlut. Einar Örn er nýr stjórnarformaður flugfélagsins.

2

Verðstríð á raforkumarkaði
Raforkuverð til heimila hefur lækkað um tæplega níu prósent á sex vikum. Úrskurðarnefnd raforkumála felldi úr gildi ákvörðun um raforkusala til þrautavara.

4

Vita upp á hár hvað virkaði
Stjórnendur Play vita nákvæmlega hvað virkaði og hvað virkaði ekki hjá WOW. Líklegt að Play stækki markaðinn með því að höfða til markhóps sem Ícelandair nær ekki til.

8

Gefa upp launabil í auglýsingum
Í sumum löndum tíðkast að gefa upp launabil í atvinnuauglýsingum. Það getur gert fyrirtækjum erfiðara fyrir að fá fjölbreyttan hóp umsækjenda til að velja úr.

9

Verðbólguvandinn
„Vont væri ef há og þrálát verðbólga yrði í samfloti með stóru aukinni skuldastöðu ríkissjóðs sem ein arfleifð kórónaveirufaraldursins,“ segir sjóðstjóri Akta.

10

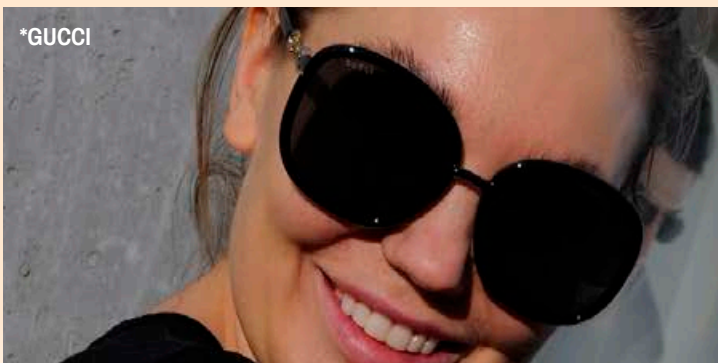
Óttast að undanskot hafi aukist

Birgir Örn Birgisson hefur verið framkvæmdastjóri Domino's á Íslandi í röskan áratug, en hverfur nú til annarra verkefna. Hann segir veitingageirann á Íslandi eiga mjög undir högg að sækja og samskiptin við verkalyðshreyfinguna erfið. ➔6

SA hafa reynt sitt besta en stemmingin hinum megin borðsins er einfaldlega þannig þessa dagana að nálgunin þarf að vera önnur.

FRÉTTABLAÐID/STEFÁN

*GUCCI

Nýtt - sólgleraugu 2021

www.opticalstudio.is

Torvelt að fá íbúðalán ef tekjurnar koma að utan

Íþyngjandi kvaðir um reglu-lega upplýsingagjöf valda því að Íslendingar, sem hafa tekjur í erlendum gjaldmiðli, eiga erfitt með að fjármagna íbúðakaup hjá íslenskum bönkum. Eins og stendur er Arion banki eini viðskipta-bankinn sem veitir slík lán, en bæði Íslandsbanki og Landsbankinn hafa til skoðunar hvernig haga eigi lánveitingum af þessum toga.

Við gildistöku laga um fasteigna-lán til neytenda árið 2017 var nokkuð hert á þeim skilyrðum og kröfum sem gerðar eru til fasteignalána í íslenskum krónum ef þau eru veitt viðskiptavinum sem búa erlendis eða eru með tekjur í erlendri mynt. Lán sem eru tilgreind eða bundin í öðrum gjaldmiðli en tekjur lán-taka eða þess ríkis sem neytandinn er búsettur í, eru flokkuð sem lán tengd erlendum gjaldmiðlum samkvæmt lögum.

Í þeim tilfellum voru lagðar tölu-verðar kvaðir á lánveitendur varðandi framkvæmd greiðslumats, um upplýsingaskyldu auk þess sem viðskiptavinur hafði rétt á því að breyta mynt lánsins úr íslenskum krónum yfir í sömu mynt og hann hefur tekjur í eða mynt heimaríkis, hvenær sem er á lánstímanum.

„Sökum þessara þátta ákvað Landsbankinn að veita ekki slík lán þrátt fyrir að það hafi verið heimilt samkvæmt umræddum lögum,“ segir í svari frá Landsbankanum.

Gerðar voru breytingar á lög-unum árið 2020 í þeim tilgangi að liðka fyrir lánveitingum tengdum erlendum gjaldmiðlum. Stefnir Landsbankinn nú að því að byrja að veita slík lán.

„Lánveitingarnar kalla á ákveðnar breytingar í kerfum bankans, meðal annars vegna þess að okkur er skylt að senda lántaka aðvörun ef gengisbreyting verður meiri en

Enn eru til staðar nokkrar íþyngjandi skyldur sem bankanum er ekki unnt að uppfylla.

Úr svari Íslandsbanka

20 prósent. Nú stendur yfir vinna og undirbúningur fyrir þessar lánveingar og við vonumst til að henni ljúki fljótlega.“

Arion banki býður upp á lán tengd erlendum gjaldmiðlum en lántökufarlið er umfangsmeira og kostnaðarsamara en við veitingu venjulegra íbúðalána.

„Við lánum upp í 70 prósent veðhlutfall í svona tilfellum. Lánaferlið er umfangsmeira og því eru lán-tökugjöldin hærri. Ekki er um raf-rænt umsóknarferli að ræða heldur þarf að hafa samband við bankann og klára lánaferlið upp á gamla máttann,“ segir í svari Arion banka.

Lán tengd erlendum gjaldmiðlum hafa ekki staðið til boða hjá Íslands-banka frá því lögum um fasteigna-lán var breytt árið 2017 og þau lán skilgreind sérstaklega. Þrátt fyrir að lögin geri ráð fyrir að hægt sé að veita lán tengd erlendum gjaldmið-lum þá er ekki skylt að veita slík lán.

„Enn eru til staðar nokkrar íþyngjandi skyldur sem bankanum er ekki unnt að uppfylla. Bankinn er með til skoðunar hvernig hægt er að uppfylla þær,“ segir í svari frá Íslandsbanka.

„Eins og staðan er í dag er okkur hins vegar ekki kleift að uppfylla þá sértæku upplýsingaskyldu sem lögin gera ráð fyrir. Þar af leiðandi býður Íslandsbanki að svo stöddu ekki upp á fasteignalán sem teljast tengd erlendum gjaldmiðlum.“ –**þfh**

MARKAÐURINN

ÚTGÁFUFLAG Torg., Kalkofnsvegur 2, 101 Reykjavík, sími 550 5000

Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími 550 5051

Ritstjóri **Hörður Egiðsson** hordur@frettabladid.is

Netfang auglýsingadeildar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

Við hefjum þig upp til skýja

Skráðu þig í áskrift að viðskipta- og bókhaldslausnum hjá Wise

Microsoft Dynamics 365 Business Central

FRÉTTIR, FÓLK & MENNING á Hringbraut

Birgir Jónsson tók til starfa sem forstjóri hins verðandi flugfélags Play á mánudag. FRÉTTABLAÐID/SIGTRYGGUR ARI

Fiskisund og Birta stærst í útboði Play

Fjárfestu fyrir nærri milljarð og eru í hópi þriggja stærstu hluthafa með tæplega 15 prósent hlut. Aðrir helstu eigendur Play eftir útboðið eru Stoðir, VÍS og Akta sjóðir. Búið að kjósa nýja stjórn og Einar Örn orðinn stjórnarformaður Play.

Fjárfestingafélagið Fiskisund, sem Einar Örn Ólafsson fjárfestir fer fyrir, og lífeyrissjóðurinn Birta verða í hópi þriggja stærstu hluthafa

Einar Örn Ólafsson, stjórnarformaður Play.

Play í kjölfar nýafstaðins hluta-fjárútboðs hins verðandi flugfélags, hvort um sig með nærri 15 prósentu eignarhlut. Fiskisund og Birta fjárfestu bæði fyrir tæplega einn milljarð króna í útboðinu, sem lauk síðastliðinn föstudag, en heildarstærð þess nam yfir 40 milljónum Bandaríkjadala, jafnvirði vel á sjötta milljarðs króna.

Eignarhaldsfélagið FEA, sem Skúli Skúlason stýrir og varð eigandi alls hlutafjár í Play fyrir um ári síðan, er enn stærsti einstaki hluthafi Play og heldur á meira en fimmtungshlut eftir hlutafjárútboðið. Samkvæmt heimildum Markaðarins stendur hins vegar til að slíta FEA, sem hefur staðið undir fjármögnun á rekstri Play undanfarna mánuði og misseri, þegar flugfélagið verður skráð á First North-markaðinn í Kauphöllinni næstkomandi júní en þá er áformað að sækja um 20 milljónir dala í nýtt fjármagn til viðbótar við það sem félagið hefur þegar tryggt sér.

Aðrir helstu hluthafar Play, samkvæmt heimildum Markaðarins, eru meðal annars fjárfestingafélagið Stoðir, sem skráði sig fyrir rúmlega 600 milljónum króna í útboðinu og eignast við það um 9 prósentu hlut, tryggingafélagið VÍS og sjóðir í stýringu Akta. Eignarhlutur annarra fjárfesta sem komu

að útboði Play, eins og eigenda Langasjós, sem á heildverslunina Mata og fjárfestingafélagið Brimgarða, og lífeyrissjóðsins Lífsverks er hins vegar litlu minni.

Í hópi nýrra einkafjárfesta sem bætast nú við hluthafahóp Play eru sömuleiðis félög í eigu Kristjáns M. Grétarssonar, eins hluthafa í Keahótelum, og bræðranna Björns Ólafssonar, framkvæmdastjóra ferðaþjónustufyrirtækisins Þríhnjúkagígs, og Sigurðar Ólafssonar, framkvæmdastjóra hjá Grósku hugmyndahúsi í Vatnsmýrinni, en það er einkum í eigu fjárfestingafélagsins Novator.

Hinir nýju fjárfestar í Play, eins og Markaðurinn hefur áður upplýst um, eignast því mikinn meirihluta í félaginu, eða samanlagt hátt í 80 prósentu eignarhlut. Búið er að ganga frá ráðningu Birgis Jónssonar, sem var síðast forstjóri Íslandsþósts en hefur einnig starfað sem forstjóri Iceland Express og aðstoðarforstjóri WOW air, en hann tók til starfa sem forstjóri félagsins í byrjun vikunnar. Í hópi þeirra fjárfesta sem koma núna að félaginu, meðal annars Stoða og Fiskisunds, var lögð á það áhersla að Birgir yrði fenginn í forstjórastólinn.

Í kjölfar hlutafjárútboðs Play var

boðað til aðalfundar og ný stjórn kjörin fyrir félagið. Samkvæmt heimildum Markaðarins hefur Einar Örn, sem hefur meðal annars verið stjórnarmaður í TM undanfarin ár og var um skeið forstjóri Skeljungs, tekið við sem stjórnarformaður Play.

Aðrir stjórnarmenn félagsins eru fyrrnefndur Skúli Skúlason, einn hluthafa flugþjónustufyrirtækisins Airport Associates, Guðný Hansdóttir, fjárfestir og stjórnarmaður hjá VÍS, Auður Björk Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri fjárfæknifyrirtækisins Two Birds og fyrrverandi framkvæmdastjóri hjá VÍS um margra ára skeið, og María Rúnarsdóttir, fjárfestir og stjórnarformaður Arctica Finance en verðbréfafyrirtækið hafði umsjón með hlutafjárútboði Play.

Play hefur nú þegar tryggt sér þrjár Airbus A321 leiguflugvélar til þess að hefja áætluðan flug á vinsæla áfangastaði íslenskra ferðamanna. Stefnt er að fyrsta flugi félagsins í júní næstkomandi. Þá gera áætlanir Play ráð fyrir því að flugvélafloti félagsins stækki í sex til átta þotur vorið 2022 og verði kominn í yfir tíu vélar á árinu 2023. Áformað er að fljúga bæði til áfangastaða í Bandaríkjunum og Evrópu.

Virði Play áður en hlutafjárútboðinu lauk í síðustu viku var talið vera um 900 milljónir króna en það byggði einkum á þeim fjármunum sem Skúli, ásamt öðrum fjárfestum, hefur lagt Play til að undanfögnu í gegnum félagið FEA.

hordur@frettabladid.is

Bandaríska sendiráðið kaupir af Andra

Sendiráð Bandaríkjanna hér á landi hefur fest kaup á einbýlishúsi við Sólvallagötu 14, sem hefur verið í eigu Andra Más Ingólfssonar, fyrrverandi aðaleigenda Primera Air og Heimsferða, og Valgerðar Franklinsdóttur, eiginkonu hans, fyrir samtals 450 milljónir króna. Húsið, sem er um 540 fermetrar að stærð og með sjö svefnherbergi, hefur verið til sölu frá því haustið 2019.

Áformað er að húsið verði nýtt sem sendiráðsbústaður en sendiráð Bandaríkjanna er í nýjum húsakynnum við Engjateig.

Gert var samkomulag um kauprétt sendiráðsins að húsinu við Sólvallagötu 14 í júní í fyrra, sem það greiddi 150 þúsundir dala fyrir, jafnvirði um 20 milljóna króna,

Húsið Sólvallagötu 14 var boðið til sölu haustið 2019 en fasteignamat þess er 224 milljónir króna.

sem var síðan nýttur í lok febrúar á þessu ári. Áætlað er að húsið, sem hefur allt verið endurnýjað að utan og innan á síðustu árum og er fasteignamat þess rúmlega 224 milljónir, verði afhent 1. maí næstkomandi. Í húsinu, sem var byggt árið 1928 og er á þremur hæðum, er einnig meðal annars að finna sérútbúinn vínkjallara.

Andri Már, sem stofnaði flugfélagið Primera Air, missti fyrirtækið frá sér þegar það var úrskurðað gjaldþrota í október 2018 og árið eftir yfirtók Arion banki rekstur ferðaskrifstofunnar Heimsferða. Í árslok 2019 var tilkynnt um það að Andri væri búinn að koma á nýrri ferðaskrifstofu undir nafninu Aventura Holidays.

– hae

GEFÐU STARFSFÓLKINU SUMARGJÖF

Þótt árshátíðir og ýmis annar gleðskapur hafi fallið niður hjá fyrirtækjum og stofnunum er auðvelt að gefa starfsfólkinu glaðning og gera því glaðan dag. Við útbúum óskaskrín sérmerkt þínu fyrirtæki og með kveðju til starfsfólksins. Hafðu samband í síma 577 5600 eða info@oskaskrin.is.

Guðjón Auðunsson, forstjóri Reita.

Eiga mikið undir viðsnúningi í ferðaþjónustu

Greiningarfyritækið Jakobs-son Capital hefur hækkað verðmat sitt á fasteignafélaginu Reitum um tvö prósent. Verðmatið var um 65,4 milljarðar samanborið við 64 milljarða við gerð síðasta verðmats og verðmatsgengið hækkar úr rúmlega 82 krónum upp í rúmar 84 krónur. Verðmatsgengið er því um 30 prósentum yfir markaðsgengi.

„Útlit er fyrir litlar sviptingar í verðmatsgengi fasteignafélaganna. Ljóst er að það mun valda mörgum vonbrigðum. Samt sem áður eru fasteignafélögin þau félög á markaði sem eru hvað vanmetnust,“ segir í verðmatinu.

Greinandi Jakobsson Capital segir ljóst að afkoma Reita árið 2021 velti mjög á viðsnúningi í ferðaþjónustu og bendir á að 19 prósentum afeignum félagsins hafi verið ráðstafað til hótélreksturs og um 5 prósent af skrifstofuhúsnæði félagsins í útleigu til Icelandair.

Rekstraráætlun fyrir Reiti er töluvert dekkri nú en fyrri rekstraráætlun. Meginástæða þess er að það er gert ráð fyrir að viðsnúningur í ferðaþjónustu verði seinna en í eldri spá og verði örlítið hægari. Þannig muni verða kröftugur viðsnúningur milli áranna 2021 og 2022. Rekstrarhagnaður (NOI) Reita mun aukast um 500 milljónir króna að raunvirði og leigutekjur verða nærri þær sömu að raunvirði og fyrir COVID.

Árleg endurskoðun á fjármagnskostnaði leiddi ekki til þeirrar lækkunar á fjármagnskostnaði sem greinandi reiknaði með. Fjármögnun Reita er töluvert hagstæðari en um áramótin og er lánsfjárlagkostnaður 3,04 prósent en var 3,24 prósent.

„Á móti kemur að áhættuálag á fasteignafélög hefur hækkað mikið á erlendum mörkuðum,“ segir í verðmatinu. Ávöxtunarkrafa til eigin fjár er nú 8,92 prósent en var 7,99 prósent og hækkar um nærri 1 prósentustig. Veginn fjármagnskostnaður er því óbreyttur. – **þfh**

Verðstrið á raforkumarkaði hefur lækkað verð til heimila

Raforkuverð til íslenskra heimila hefur lækkað um tæplega níu prósent á sex vikna tímabili. Úrskurðarnefnd raforkumála felldi úr gildi ákvörðun Orkustofnunar um raforkusala til þrautavara á síðasta ári. Straumlind er nýr aðili á markaði og vill að samkeppnisyfirvöld skoði háttsemi dótturfélags N1.

Íslensk orkumiðlun (ÍOM) og Straumlind, sem bæði starfa á smásölumarkaði með rafmagn, hafa keppt við að lækka verð til einstaklinga á undanförunum vikum. Frá lokum febrúarmánaðar hefur lægsta raforkuverð á markaði lækkað úr 7,15 krónum fyrir kílóvattstundina í 6,52 krónur, sem samsvorar um 9 prósentustiga lækkun á um það bil sex vikna tímabili.

Straumlind hóf að bjóða heimilum og fyrirtækjum rafmagn í smásölu þann 1. mars síðastliðinn, en ÍOM brást hratt við og lækkaði sín verð á móti. Verðlækkunarir hafa svo haldið áfram á vixl síðan þá.

Í síðustu viku var greint frá því að Straumlind hefði sent Samkeppniseftirlitinu (SKE) erindi vegna meints framferðis ÍOM. „Eftir því sem Straumlind kemst næst hófst starfsemi ÍOM ekki með ólíkum hætti og hjá Straumlind. Einstaklingar með þekkingu og áhuga á raforkumarkaðinum stofnuðu raforkusölufyrirtæki og hófu sölu á rafmagn í almennum markaði. ÍOM lagði áherslu á lægra verð en samkeppnisaðilarnir og naut góðs af því í vexti félagsins,“ segir meðal annars í erindi Straumlindar til SKE.

„Straumlind hefur ekki nýjustu upplýsingar um markaðshlutdeild ÍOM en telur ekki óvarlegt að áætla að hún hafi vaxið umtalsvert á því ári sem liðið er frá því að Festi hf. keypti allt hlutféð félagsins. [...] Straumlind fer þess á leit að Samkeppniseftirlitið taki háttsemi Íslenskrar orkumiðlunar gagnvart Straumlind til skoðunar og hvort hún geti talist hafa skaðleg áhrif á samkeppni á markaði, þrátt fyrir að hún brjóti mögulega ekki gegn bannákvæðum samkeppnislaga,“ segir jafnframt í erindi Straumlindar.

Þegar þetta er skrifað býður Straumlind upp á lægsta raforkuverð til neytenda, eða 6,52 krónur á kílóvattstundina. ÍOM býður 6,53 krónur.

Magnús Júlíusson var meðal stofnenda ÍOM og starfar nú sem deildarstjóri á orkusviði N1 í kjölfar yfirtöku Festi, segir að samkeppni á raforkumarkaði sé fagnaðarefni. „Samkeppni er neytendum til hags-

Raforkuverð til íslenskra heimila hefur lækkað hröðum skrefum að undanförunu samfara aukinni samkeppni.

Núna er samkeppnin farin af stað sem hefur orsakað töluverða verðlækkun á mörkuðum á stuttum tíma

Magnús Júlíusson, deildarstjóri orkumála hjá N1

bóta. Þegar við komum inn á markaðinn bjuggumst við við miklu meiri viðbrögðum frá gamalgrönu raforkusölunum en þau voru mjög takmörkuð. Núna er samkeppnin farin af stað sem hefur orsakað töluverða verðlækkun á mörkuðum á stuttum tíma,“ segir Magnús.

Raforka til þrautavara

Nýlega tók Orkustofnun upp nýtt verklag við ákvörðun á svokölluðum raforkusala til þrautavara. Alltaf þegar einstaklingar flytja í nýtt húsnæði eða þurfa að skrá sig hjá raforkusala í fyrsta sinn þurfa

viðkomandi að velja sér raforkusala innan fárra sólarhringa. Annars enda viðkomandi í viðskiptum hjá raforkusala til þrautavara.

„Áður fyrr settu dreifiveitur alla í viðskipti hjá sínum tengdu aðilum. RARIK setti fólk í viðskipti hjá Orkusölunni, Veitur sendu alla til Orku Náttúrunnar og HS Veitur skráðu viðskiptavinum hjá HS Orku,“ segir Magnús, sem segir að ÍOM og aðrir aðilar á markaði hafi krafist þess að fleiri hefðu kost á því að verða raforkusali til þrautavara, eða sjálfvirkur raforkusali eins og það kallaðist í eldra kerfinu.

Í kjölfarið hóf Orkustofnun að útnefna raforkusala til þrautavara og hreppti ÍOM hnossið fyrst fyrirtækja fyrir tímabilið 1. júní til 31. október 2020. Orkusalan, sem er dótturfyrirtæki RARIK, kærði hins vegar þá ákvörðun, enda hefði Orkustofnun ekki fullnægt lögbundinni rannsóknarskyldu sinni við ákvörðun um raforkusala til þrautavara.

Fram kemur í umfjöllun úrskurðarnefndar raforkumála um málið að verklag Orkustofnunar fól í sér að skoða verð á vefsíðunni aurbjorg.is og láta smásöluverð þann 13. maí

2020 liggja til grundvallar ákvörðunar um raforkusala til þrautavara á fimm mánaða tímabili.

En snýst málið einfaldlega um að hljóta sess raforkusala til þrautavara, svo einstaklingar sem ekki skeyta um að velja sér raforkusala lendi þar? Símon Einarsson, einn eigenda og starfsmanna Straumlindar, segir að svo sé ekki: „Raforkusali til þrautavara er ekki allt. Það er gaman að geta boðið heimilum lágt verð. Því stærri sem við erum því auðveldara er það. Síðan við komum á markað hefur rafmagnsverð lækkað og nú er um 20 prósentu munur á hæsta og lægsta verði en það jafngildir 1,2 milljörðum árlega fyrir íslensk heimili.

En það sem okkur finnst spennandi er að taka þátt í að gera raforkukerfið snjallara. Á þeim vettvangi eru ýmis spennandi tækifæri. Eitt dæmi er að með tilkomu snjallmæla á íslenskum heimilum opnast sá möguleiki að selja ódýrara rafmagn á nóttunni. Slíkt getur hentað rafbílaeigendum ákaflega vel og það yrði kjörið að hlada bilinn að næturlagi. Þannig má bæði spara og dreifa álaginu betur á raforkukerfið,“ segir Símon. thg@frettabladid.is

FJÁRFESTING Í SJÓÐUM ER GÓÐUR VALKOSTUR

TIL AÐ ÁVAXTA PENINGA TIL SKEMMRI OG LENGRI TÍMA

ÍSLENSK VERÐBRÉF

Kynntu þér árangur og úrval íV sjóða á WWW.IV.IS

— síðan 1987 —

Hafði ekki áhrif á gjaldeyriskaup Gildis

Síðari hvatning Seðlabanka Íslands til lifeyrissjóða um að halda að sér höndum við kaup á gjaldeyri, hafði ekki áhrif á kaup og sölu Gildis lifeyrissjóðs á eignum í erlendri mynt. Þetta kemur fram í nýbirttri ársskýrslu lifeyrissjóðsins.

Í mars 2020 hvatti Seðlabankinn íslenska lifeyrissjóði til að halda að sér höndum við kaup á gjaldeyri næstu þrjá mánuði þar á eftir með vísan til þeirrar óvissu sem þá ríkti í efnahagslífinu vegna áhrifa COVID. Sambærilegri hvatningu var komið á framfæri við sjóðina í júní.

„Afstaða Gildis var að það væru ekki forsendur fyrir þátttöku sjóðsins í slíku samkomulagi, þá með vísan til umboðsskyldu,“ segir í ársskýrslu Gildis.

„Sjóðurinn tók hins vegar hvatninguna til sín og lagði upp með að virða grundvallarsjónarmið hennar, enda staða gjaldeyriseigna sjóðsins góð á þeim tíma og ekki fyrirjáanleg þörf á miklum gjaldeyriskaup-

Lögbundið hámark erlendra eigna lifeyrissjóða er 50 prósent.

um. Umrædd hvatning hafði þannig ekki áhrif á kaup og sölu Gildis á eignum í erlendri mynt.“

Á undanförunum misserum hefur hlutfall erlendra eigna sjóðsins farið um og yfir 40 prósent en lögbundið

» Seðlabankinn hvatti lifeyrissjóði til að halda að sér höndum við kaup á gjaldeyri á fyrri hluta síðasta árs.

hámark er 50 prósent. Davíð Rúðólfsson, forstöðumaður eignastýringar Gildis lifeyrissjóðs, sagði í samtali við Markaðinn í febrúar að erfitt væri fyrir lifeyrissjóði að nýta það svigrúm til fulls án þess að eiga á hættu að skammtímasveiflur á gengi krónunnar og verðþróun á mörkuðum ýti hlutfalli eigna í erlendri mynt upp fyrir lögbundið hámark.

„Þessar takmarkanir geta því verið óheppilegar ef góð tækifæri og aðstæður eru annars fyrir hendi til að bæta við fjárfestingar erlendis,“ sagði Davíð. – **þfh**

VORTILBOÐ

30%
afsláttur

Mark32net skrifborðsstóll á vortilboði, 30% afsláttur

Fjölstillanlegur skrifborðsstóll
með netbaki og bólstraðri setu.
Fjöldi áklæða í boði.

60.254 kr. án arma með vsk
68.956 kr. með örmum með vsk

www.ag.is

ag@ag.is

510 7300

Bæjarlind 8-10
201 Kópavogur

Samskiptin við stéttarfélögin erfið

Birgir Örn Birgisson hefur stýrt Domino's á Íslandi um tíu ára skeið, en mun senn hverfa til annarra verkefna. Hann hefur staðið framarlega í stafni í hagsmunabaráttu veitingageirans á Íslandi. Telur að endurhugsa þurfi aðferðafræði við gerð kjarasamninga.

Þórður
Gunnarsson
thg@frettabladid.is

Birgir Örn Birgisson mun senn láta af störfum sem framkvæmdastjóri Domino's á Íslandi, en hann hefur gegnt starfinu í tíu ár. Á árinu 2011 var velta Pizza-Pizza ehf., móðurfélags Domino's á Íslandi, um 1,7 milljarðar og rekstrarhagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði tæpar 80 milljónir króna. Árið 2019 var veltan komin í 5,7 milljarða og hagnaður fyrir fjármagnsliði og afskriftir farinn að nalgast hálfan milljarð.

Veitingageirinn, hvort sem er að ræða hefðbundin veitingahús eða skyndibitastaði, hefur hins vegar farið afar illa út úr heimsfaraldrinum og þeim sóttvarnaráðstöfunum sem stjórnvöld um allan heim hafa gripið til.

„Skyndibitageirinn í heild sinni var tæplega sjálfbær fyrir faraldurinn og fór mjög versnandi síðasta árið. Það sem ég var einna ánægðastur með á síðasta ári hjá Domino's er að okkur tókst að auka við okkar markaðshlutdeild, þrátt fyrir að um það bil 12 nýir pitsastaðir hafi verið opnaðir á síðustu 14 mánuðum.

Veltan er hins vegar minni og afkoman hefur óhjákvæmilega versnað. Veltan dróst saman um tæp 8 prósent hjá okkur en við höldum okkar hlut í markaðshlutdeild og gott betur. Við berum núna tvær launahækkanir upp á 15 til 16 prósent, í miðjum heimsfaraldri, til viðbótar við hærri aðfangakostnað vegna lægri krónu og töluverðan samdrátt í veitingarekstri. Það eru sannarlega miklar áskoranir fyrir hendi í geiranum á þessum tímamarki,“ segir Birgir Örn.

Ekki sama eign og 2017

Fjárfestahópurinn sem keypti rekstur Domino's á Íslandi greiddi 2,4 milljarða króna fyrir reksturinn. Þetta kom fram í tilkynningu frá seljandanum, hinu breska Domino's Pizza Group (DPG). DPG keypti reksturinn af þáverandi eigendum í tvennu lagi árin 2016 og 2017 fyrir um 8,4 milljarða.

Í fljótu bragði virðist því svo að Bretarnir hafi tapað mjög á fjárfestingu sinni á Íslandi, en Birgir Örn bendir á að málið sé ekki alveg svo einfalt: „Það er augljóst að tímasetningin á sölu Bretanna er sú versta með tilliti til efnahagsástandsins. Ákvörðunin um að selja var hins vegar tekin fyrir faraldurinn og hún snerist að miklu leyti um það að selja alþjóðlega hluta DPG og þar var norska rekstrareiningin erfiðust enda mikill taprekstur. Það var líka erfiður rekstur í Svíþjóð og Sviss.

Þeir vildu losa sig við þessar ósjálfbæru rekstrareiningar sem þurftu á mikilli fjárfestingu og fjármögnun að halda. Ísland var því bara hluti af því púsluspili því það hefði ekki verið skynsamlegt að selja öll önnur lönd en halda Íslandi einu inni.

Bretarnir kaupa Domino's á Íslandi ansi dýrt árið 2017 því að þá fylgdu með réttindin í Noregi og Svíþjóð. Þar sáu þeir tækifærið, Domino's á Íslandi var þeirra miði inn á þá markaði. Þegar talað er um verðmiðann á Domino's er ekki rétt að bera saman sölu 2017 við sölu í dag, þar sem þetta var miklu stærri pakki fyrir fjórum árum síðan.“

Að sögn Birgis upplifði hann í söluferlinu að það væri komið að kaflaskilum óháð kaupanda. „Á þeim tímamarki leit út fyrir að

Birgir Örn segir að komið hafi verið að kaflaskilum hjá sér, óháð því hver yrði endanlegur kaupandi að rekstri Domino's Pizza á Íslandi. FRÉTTABLAÐID/STEFÁN

fjárfestingasjóðurinn Alfa væri að hreppa hnossið en ég tilkynnti þeim afstöðu mína, sem og fyrri eigendum og Birgi Bielvedt sem endaði með að kaupa fyrirtækið og það í þriðja sinn.

Það er kominn tími á ný verkefni, nýjar áskoranir og stjórnarstörf. Þetta er búið að vera frábært og vel heppnað ferðalag, hefur gengið vonum framár og ég hef unnið með framúrskarandi starfsfólki. Einvala lið.

Það kannski stendur upp úr, samhliða göðum árangri, það göða fólk sem ég hef unnið með og myndað vináttu við, sá árangur sem við höfum náð saman og svo auðvitað sá sterki kúltúr sem við bjuggum til að gefa til samfélagsins. Mér lætur nærri að við höfum styrkt íþróttafélög, góðgerðarmál, skóla og félagasamtök um nærri 500 milljónir á þessum tíma sem ég er virkilega stoltur af.“

Pungur launakostnaður

Samtök fyrirtækja á veitingamarkaði (SFV) eru ennþá formlega óstofnuð en hafa hins vegar rutt sér til rúms í umræðunni á síðastliðnum mánuðum. Fram hefur komið í fréttum og umræðum um kjarasamninga að Lífskjarasamningarnir frá árinu 2019 hafi komið sérstaklega illa við veitingageirann.

Drifa byrjar fundinn á að segja að þessi gögn hafi enga vigt í hennar huga. Mér þótti það merkilegt upplegg.

Hópurinn að baki SFV fékk endurskoðunarfyrirtækið KPMG til að vinna skýrslu um rekstrarumhverfi veitingageirans á Íslandi samanborið við nágrannalöndin.

Í skýrslunni kemur fram að ef ekki eigi að velta auknum launakostnaði út í verðlag verði afkoma veitingageirans á Íslandi orðin neikvæð að meðaltali strax á árinu 2021 – óháð áhrifum faraldursins. Jafnframt er launakostnaður veitingareksturs hér sá langhæsti á Norðurlöndunum, enda taki fyrirkomulag yfirvinnutaxta veitingageirans á Íslandi ekki tillit til hás hlutfalls hlutastarfsmanna sem eru jafnan með lágan starfsaldur, líkt og gert er í öðrum löndum.

Samkvæmt skýrslu KPMG hefur veitingageirinn á Íslandi sérstöðu, sem birtist meðal annars í því að

tæplega 60 prósent allra vinnustunda í geiranum eru unnin utan hefðbundins dagvinnutíma. Það gerir það að verkum að margföldunaráhrif verða í launakostnaði við taxtahækkanir.

Vilja ekki hittast

Birgir Örn hefur verið einn af forvígismönnum SFV, en hann segir að hann og aðrir kollegar hafi gert tilraunir til að setjast niður með forsvarsmönnum stéttarfélaga til að útskýra stöðu kjarasamninga og áskoranir geirans.

„Við báðum um þrjá fundi, með Sólveigu Önnu hjá Eflingu, Drífu Snædal frá ASÍ og Ragnari hjá VR. Veitingageirinn er með mest af sínu fólki í Eflingu og því þótti okkur eðlilegt að setjast niður með þeim, skiptast á upplýsingum, reyna að skilja hverju þau eru að leitast eftir og útskýra svo okkar hlið á málum. Okkar fyrirætlan var að búa til aukinn og gagnkvæman skilning milli fyrirtækja í veitingarekstri og verkalyðsforystunnar og reyna að búa til einhvers konar samstarfsflöt.

En Sólveig hefur hingað til hafnað að hitta okkur, hún vill að hin óstofnuðu samtök taki opinberlega undir gagnrýni þeirra á launabjófnad sem er á skjón við til dæmis skoðun Samtaka atvinnulífsins. Það

er að okkar mati ekki samasemmerki milli þess að geta ekki borgað laun og launabjófnadar. En þetta er hennar krafa og forsendur fyrir samtali, við vorum ekki tilbúin að hefja samtal á þessum nótum. Auðvitað erum við á móti kennitöluflakki, það liggur í augum uppi og við höfum sagt það. Svo er það auðvitað þannig að í sumum tilfellum fara fyrirtæki raunverulega í gjaldþrot og ekki er hægt að gera upp allar launakröfur. Það er ekki rétt að kalla það launabjófnad.“

Litill skilningur hjá ASÍ

Birgir segir samtalið við Drífu ekki hafa verið nægjanlega uppbyggilegt. „Við sendum á hana áður nefnda skýrslu KPMG um rekstrarumhverfi veitingageirans á Íslandi samanborið við hin Norðurlöndin. Skýrar og sláandi niðurstöður en Drifa byrjar fundinn á að segja að þessi gögn hafi enga vigt í hennar huga.

Mér þótti það merkilegt upplegg. Það er raunverulegur vandi í greininni sem hefur valdið því að þúsundir starfsmanna hafa misst vinnuna, þeirra félagsmenn, en það virtist enginn vilji til þess að greina vandann.

Ragnar hjá VR sýndi okkar sjónarmiðum hins vegar skilning og þar kvað við allt annan tón. Þar fundum

Greinin ræður ekki við þessar launahækkanir, það er svo einfalt. Við vorum með hæsta launakostnaðinn á Norðurlöndunum sem hlutfall af tekjum fyrir samningana 2018 og bilið hefur breikkað enn meira núna

við fyrir raunverulegum vilja til að tala við okkur. En þar er ekki okkar starfsfólk og því kannski minna upp úr því samtali að hafa fyrir veitingamenn.

Okkur finnst almennt samskipti milli aðila hafa harðnað um of og okkur virðist lítil villi til samvinnu og samtals,“ segir Birgir Örn og nefnir dæmi um mann í veitingarekstri sem neyddist til þess, í samskiptum sínum við Eflingu, að tilkynna þeim að hann væri að taka upp samtalið. „Það var eina leiðin til að eiga eðlileg samskipti við þau um málefni sem varða þeirra skjólstaðinga. Áður en hann fór að taka upp samtölin mætti honum ekkert nema óbilgirni í öllum samskiptum. Hér þarf nýja nálgun. Veitingageirinn var með 12 þúsund starfsmenn fyrir faraldurinn og langstærstur hluti þeirra í Eflingu. Forystan í Eflingu neitar svo að setjast niður með okkur nema alfarið á hennar forsendum.“

Meira færist undir borðið

Meðal þess sem fram kom í áður-nefndri skýrslu KPMG var að hlutfall launa af tekjum meðal íslenskra fyrirtækja á veitingamarkaði væri vel yfir 40 prósent, á meðan í sam-anburðarlöndunum í skýrslunni væri hlutfallið jafnan á milli 25 og 33 prósent.

Birgir Örn bendir á að sligandi launakostnaður muni einfaldlega orsaka að fleiri ákveði að borga laun svart, eða víkjast undan því að standa skil á opinberum gjöldum með öðrum hætti.

„Við erum að sjá dæmi þess að furðulegir hlutir eru að gerast í geiranum. Eitt fyrirtæki í veitingarekstri, sem treystir meðal annars á nætursölu, birti ársreikning nýlega þar sem launahlutfall var 12 prósent af veltu, langt undir þeim rúmlega 40 prósentum sem eru almennt í geiranum.

Þegar rekstraraðili veitingahúss birtir ársreikning með 12 prósentu launahlutfall, þýðir það annað hvort að viðkomandi er margfalt betri í rekstri en allir samkeppnisaðilar og geirinn í heild sinni. Eða þá að þeir geta ekki sýnt herra launahlutfall í reikningum vegna þess að stór hluti launa er greiddur undir borðið. Dæmi hver fyrir sig.

Fyrir um 15 til 20 árum var veitingageirinn því miður að greiða

„Í dag er Domino's óskoraður leiðtogi á íslenskum skyndibitamarkaði sem var ekki raunin.“ FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

mikið af svörtum launum en það nánast útrýmdist þegar virðisaukaskattur var lækkaður á veitingarekstur. Þá settu menn allar tekjur á borðið og fóru að reka þetta á eðlilegan og heiðarlegan hátt. Nú virðist bera á því, einkum meðal smærri rekstraraðila, að laun starfsmanna eru gerð upp undir borðið. Þetta er vegna uppbyggingar kjarasamninga þar sem yfirvinnutaxtar leggjast einfaldlega of þungt á veitingageirann.“

Störfum fækkar

Önnur leið til að bregðast við hækkandi kostnaði er einfaldlega að hagræða í rekstri og fækka starfsfólki. „Domino's á Íslandi fækkaði starfsmönnum um 100 síðasta árið – um það bil 15 prósent af öllu vinnuafli fyrirtækisins,“ segir Birgir Örn.

„Við erum að stytta opnunartíma, auka framleiðni og nýta starfsfólkið betur. Þá höfum við verið að sjálfvirknivæða allt sem við getum og sú vinna er í fullum gangi samhliða því að auka þjónustuna. Sem hefur verið að virka enda erum við með hvað mestu ánægju viðskiptavina á mínum tíu ára ferli. Við höfum ekki verið að segja upp en sleppt því að

ráða inn eftir að fólk hættir. Þá hefur sjálfvirknivæðingin og kaup í gegnum netið valdið því að síma-verið okkar hefur minnkað um 60 til 70 prósent í mannafla.“

Birgir bætir við að tæknivæðing sé óumflýjanleg en hraðhækkandi launakostnaður flýti allri slíkri þróun.

Vilja semja sjálf

En hvernig þarf þá að aðlaga kjarasamningana eða gerð þeirra veitingageiranum?

„Við vorum í ágætu sambandi við SA við samningsgerðina árið 2018. Hins vegar virðist vera sem samtökin hafi mætt ofurefli og Lífskjarasamningarnir voru einfaldlega of þungur baggi að bera fyrir veitingageirann á Íslandi. Þar var einfaldlega gefið meira eftir en veitingageirinn hefur efni á.

Besta árið í sögu Domino's á Íslandi var 2018, þá var hagnaður um 450 milljónir – algjört metár í íslenskum skyndibita fyrr og síðar. Launahækkanir næstu fjögurra ára eftir Lífskjarasamningana kosta okkur hins vegar um 100 milljónir meira en þetta metár eða um 550 milljónir. Það er galið.

Þarna er því verið að samþykkja hækkanir sem engin innistæða er fyrir og kalla á verðhækkanir. Við höfum lagt mikið undir að vera samkeppnishæf í verði og það er líklega einsdæmi að Þriðjudagstilboðið okkar er enn hið sama og fyrir tíu árum, þúsundkall.

Greinin ræður ekki við þessar launahækkanir, það er svo einfalt. Við vorum með hæsta launakostnaðinn á Norðurlöndunum sem hlutfall af tekjum fyrir samningana 2018 og bilið hefur breikkað enn meira núna,“ segir hann.

Birgir Örn útskýrir að í hans augum sé vandamálið fólgið í núverandi vinnumarkaðslikani, þar sem gerðir eru heildarsamningar á vinnumarkaði óháð stöðu hverrar greinar fyrir sig. „Veitingageirinn er að greiða atkvæði um sömu samninga og allir aðrir og okkar vægi er það lítið að við höfum næsta engin áhrif á lokaniðurstöðuna.

Kjarasamningarnir miðast líka við dagvinnufólk, en langstærstur hluti okkar starfsfólks er að vinna á kvöldin og um helgar. Við erum með allt annað kerfi í gangi en stærstur hluti vinnumarkaðarins.

Við erum að taka inn fólk 15 eða 16 ára og þjálfa það upp.

Í Svíþjóð er starfsfólk á þjálf-unartaxta til að byrja með og svo taka launataxtar líka mið af starfs- og lífaldri. Þar byrjar líka yfir- og eftirvinna mun síðar en hérna. Hér heima eru menntaskólakrakkar að vinna tvö til þrjú kvöld í viku, um helgar og sumir með yfir hálfa milljón á mánuði. Fyrirtæki eins og Domino's standa vel í samanburði við aðra og geta unnið úr málum en smærri veitingahús ráða verr við þetta og því er afleiðingin minni fjölbreytni í veitingastað-flórinni.

Einhverra hluta vegna hefur kjarasamningsgerð þróast þannig að allir þræðir liggja til SA,“ itrekar Birgir Örn. „Veitingamenn hafa því lítið sem ekkert að segja um þá kjarasamninga sem þeir þurfa að undirgangast gagnvart sínu starfsfólki.

Þrátt fyrir þetta er félagaafrelsi á Íslandi og því er líklegt að veitingamenn ihugi að breyta sinni nálgun á kjarasamninga. Annað hvort með því að fá sæti við borðið hjá SA eða einfaldlega semja sjálfir. SA hafa reynt sitt besta en stemmingin hinum megin borðsins er einfaldlega þannig þessa dagana að nálgunin þarf að vera önnur.

Á endanum er okkar krafa sú að við höfum einhvers konar beint vægi í ákvörðunum þegar kemur að kjarasamningum fyrir veitingageirann. Það er alveg ljóst að SA eru að reyna að finna lausn sem hentar. En það er svo mikið af mismunandi hagsmunum innan SA, sem fara ekki alltaf saman.

Þar er áskorun SA. Að sama skapi erum við að fást við verkalýðs-hreyfingu sem nálgast málin ekki með þeim hætti að samningar snúist um að skipta kökunni, heldur snýst þetta um einhverjar krónutölur sem eru ekki alltaf í samræmi við raunveruleikann og það sem er mögulegt.“

Stoltur af árangrinum

Birgir Örn segist líta yfir síðustu tíu ár með miklu stolti. „Í dag er Domino's óskoraður leiðtogi á íslenskum skyndibitamarkaði sem var ekki raunin 2011. Þá vorum við á svipuðum stað og KFC og Subway.

Á leiðinni höfum við þrefaldað veltu, vorum valin markaðsfyrirtæki ársins sem var magnaður árangur, Menntasproti ársins í fyrra af SA sem og fyrirmyndar-fyrirtæki Creditinfo.

Við höfum verið að vinna með gervigreind síðustu árin, sett aukinn þunga í umhverfismál og Domino's netið og appið hafa hlotið óteljandi verðlaun. Í fyrra settum við met með Góðgerðarpizzunni og afhentum Pieta samtökunum nærri 10 milljónir sem ekki var vanþörf á. Þetta hefur verið góður tími með góðu fólki.“

Við gerum meira fyrir stórelldhús!

Vörumerki Unilever eru komin í dreifingu hjá Ekrunni

CARTE DOR

Lipton

MAIZENA

Knorr

HELLMANN'S

EST.1913

Skoðaðu ný vörumerki Unilever á www.ekran.is/unilever

Ekran

Vita upp á hár hvað virkaði hjá WOW

Stjórnendur Play vita nákvæmlega hvað virkaði og hvað virkaði ekki hjá WOW air. Líklegt að Play stækki markaðinn eins og WOW air með því að höfða til markhóps sem Icelandair nær síður til. Skráning á First North mun leiða í ljós samanburð á einingakostnaði.

Ínnkoma flugfélagsins Play þýðir að Icelandair þarf að leggja ofuráherslu á að draga úr kostnaði. Erfitt verður fyrir Icelandair að ná markmiðum um hækkun fargjalda þegar nýtt flugfélag selur ódýrari flugmiða til sömu áfangastaða. Þetta segir Egill Almar Ágústsson, fyrrverandi forstöðumaður leiðakerfis Icelandair og ráðgjafi hjá Boston Consulting Group.

„Lágfargjaldalíkanið, þar sem flugfélög notast við minni flugvélar (e. narrow-body) og bjóða upp á styttri ferðir, hefur margsannað sig. Flug yfir Atlantshafið er að sumu leyti frábrugðið því módeli en stjórnendur Play vita nákvæmlega hvar það virkaði og virkaði ekki hjá WOW air,“ segir Egill.

Aftur á móti eru markaðsaðstæður frábrugðnar því sem var fyrir COVID og erfitt er að spá fyrir um hvernig framboð og eftirspurn þróast á næstu misserum. „En það mun skipta miklu máli að geta selt flug ódýrt vegna þess að mörg félög munu keppa um sömu kúnnana. Play mun geta gert það,“ bætir hann við.

Play, sem hefur um langt skeið unnið að því að koma á fót flugfélagi hér á landi, hefur tryggt sér nýtt hlutafé frá breiðum hópi innlendra fjárfesta, meðal annars lífeyrissjóðum, að fjárhæð meira en fimm milljarðar króna.

Í hópi þeirra fjárfesta sem leggja hinu verðandi flugfélagi til nýtt fjármagn eru Stodir, eitt umsvifamesta fjárfestingafélag landsins, eigendur Langasjós, sem á heildverslunina Mata og fjárfestingafélagið Brimgarða, félagið Fiskisund, sem Einar Örn Ólafsson fjárfestir fer fyrir, tryggingafélagið VÍS, lífeyrissjóðirnir Birta og Lífsverk ásamt verðbréfasjóðum í stýringu Akta.

„Já og nei,“ segir Egill, spurður hvort innkoma Play séu slæmar fréttir fyrir Icelandair. „Það verður vissulega erfitt fyrir Icelandair að ná markmiðum sínum um hækkun á fargjöldum. Þegar nýtt flugfélag kemur inn á markaðinn og selur ódýrari flugmiða á sömu áfangastaði er erfitt að hækka fargjöld.“

Egill bendir hins vegar á að vandamál Icelandair snúist um kostnað frekar en tekjur.

„Á síðustu árum fyrir COVID fór félagið úr því að hagnast vel í mikið tap aðallega út af því að kostnaður hækkaði á meðan tekjur voru tiltölulega flatar. Samkeppni hefur áhrif á

Að sögn Egils er nægt pláss fyrir bæði Play og Icelandair á tengimarkaðnum yfir Norður-Atlantshafið. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Hliðstæða í Noregi

Nýtt norskt flugfélag, Flyr, var skráð á hlutabréfamarkað í Osló í byrjun mars. Með skráningunni náði Flyr að safna 70 milljónum Bandaríkjadala, eða sem nemur um 9 milljörðum íslenskra króna. Nýja flugfélagið, sem var stofnað af reynslumiklum stjórnendum úr norska fluggeiranum, áformar að kaupa eða leigja átta þotur og fjölga þeim upp í 28 á næstu þremur eða fjórum árum. Hyggst félagið grípa tækifærin sem fjárhagsörðugleikar Norwegian Air hafa skapað. Fyrsta áætlunarflug Flyr verður í byrjun júní.

tekjur, en ekki mikil áhrif á kostnað og því má segja að vandamálið hafi aðallega komið innan úr félaginu en ekki vegna samkeppninnar.“

Þetta gefur til kynna, að sögn

Flug yfir Atlants-hafið er að sumu leyti frábrugðið [lágjaldamódelinu] en stjórnendur Play vita nákvæmlega hvar það virkaði og virkaði ekki hjá WOW air.

Egill Almar Ágústsson, fyrrverandi forstöðumaður leiðakerfis Icelandair og ráðgjafi hjá Boston Consulting Group

Egils, að Icelandair hefði getað verið arðbært þrátt fyrir mikla samkeppni frá WOW ef eininga-kostnaðurinn hefði ekki hækkað eins og raun bar vitni.

Stækka markaðinn eins og WOW Play hefur nú þegar tryggt sér þrjár Airbus A321-leiguflugvélar til þess að hefja áætlunarflug á vinsæla áfangastaði íslenskra ferðamanna. Á tengimarkaðinum yfir Norður-Atlantshafið er nægt pláss fyrir bæði félög að mati Egils þar sem Ísland er hvort eð er með mjög litla markaðshlutdeild.

„Til og frá Íslandi, eins og innkoma WOW air sýndi, er líklegt að Play stækki markaðinn. WOW air fjölgaði ferðamönnum til Íslands með því að höfða til markhóps sem Icelandair náði ekki eins til. Við munum væntanlega sjá sömu áhrif með innkomu Play,“ segir Egill.

„Samt sem áður,“ bætir hann við, „þarf Icelandair einfaldlega að leggja ofuráherslu á að lækka einingakostnaðinn. Þegar samkeppnisaðili kemur inn á markað og selur svipaða vöru á mun lægra verði, þá verða viðbrögðin að vera að lækka kostnað til að geta keppt á verðum. Dæmin í flugsögunni um

flugfélög sem hafa náð að lifa með beinni samkeppni frá lágfargjalda-flugfélagi eru flest þannig.“

Skýr samanburður í vændum

Þá er stefnt að skráningu félagsins á First North-markaðinn í Kauphöllinni, sem er áformað að verði í næstkomandi júnímánuði, en samhliða því hyggst Play sækja sér um 20 milljónir dala í aukði fjármagn til viðbótar því sem það hefur nú þegar tryggt sér. Egill segir að skráningin geti leitt áhugaverðan samanburð í ljós.

„Ef Play skráir sig á First North-markaðinn, þá verða þeir að gefa upp sinn einingakostnað. Þá verður erfiðara fyrir Icelandair að sannfæra markaðinn um að hærri einingakostnaður þess félags sé vegna þess að það sé dýrt að reka flugfélag á Íslandi, því Play verður líka flugfélag á Íslandi,“ segir Egill. Þar sem WOW air var óskráð félag var slíkur samanburður ekki fyrir hendi.

thorsteinn@frettabladid.is

VEST

Vara mánaðarins

Verð frá:

483,800 kr

Modell 711

Hönnun Fredrik A. Kayser

Hægindastóll sem stendur tímans tönn. Hannaður árið 1960. Þessi dásamlegi stóll er margverðlaunaður fyrir klassíska hönnun sína og er þægilegur jafnt sem einstakur.

Hjelle

Stundum þarf að leika ýmsar kúnstir til að vekja athygli á sér í atvinnuleit. FRÉTTABLAÐID/VALLI

Kostir og gallar felast í að auglýsa launabil

Í sumum löndum tíðkast að gefa upp launabil í atvinnuauklýsingum. Það getur gert fyrirtækjum erfiðara fyrir að fá fjölbreyttan hóp umsækjenda til að velja úr. Jafnlaunavottun gæti aukið líkur á að launabil komi fram í auglýsingum.

Helgi Vífill
Júlíusson
helgivifill@frettabladid.is

Aðalástæða þess að launabil er ekki gefið upp í atvinnuauklýsingum á almenna markaðnum er hve lítill atvinnumarkaðurinn er hér á landi auk mikillar nálægðar og samkeppni. Þetta segir Katrín Ólafsdóttir, framkvæmdastjóri Hagvangs.

Athygli vakti að ferðaskrifstofan Luxury Adventures gaf upp launabil í atvinnuauklýsingu á Alfreð þar sem leitað er að sölumanni sem jafnframt sinnir vörubróun.

Katrín bendir á að í atvinnuauklýsingum hjá hinu opinbera sé almennt tilgreint að laun séu greidd samkvæmt tilteknum kjarasamningum.

Jensína Kristín Böðvarsdóttir, framkvæmdastjóri Vinnvinn, segir að þegar hún var yfir mannauðsmálum hjá Alvogen og starfaði með mannauðsteymi í Ameríku, Asíu og Austur-Evrópu, hafi það verið misjafnt á milli landa hvort launabil hafi verið auglýst eða ekki.

Lengi ríkt launaleynd

Katrín bendir á að hérlandis hafi lengi ríkt launaleynd á almenna markaðinum, þar sem fólki hafi verið greitt eftir árangri og frammistöðu. „Fyrirtæki á almenna markaðinum vilja hafa frjálsar hendur til samninga við þann sem ráðinn verður. Þó hefur þetta breyst aðeins með tilliti til jafnlaunavottunar sem hefur verið innleidd nokkuð víða, bæði hjá opinberum fyrirtækjum sem og einkafyrirtækjum. Samanburður á launum kann að verða sýnilegri með þeirri innleiðingu.

Mögulega verður þróunin sú að fyrirtæki kjósa að gefa upp ákveðið launabil í auglýsingum, þar sem þau verða bundnari í hefðbundnum launasamningum. Ókostir við að tiltaka ákveðin laun eru að það getur gert fyrirtækjum erfiðara fyrir að fá fjölbreyttan hóp umsækjenda til að velja úr og getur umsóknarhópurinn orðið einsleitnari fyrir bragðið. En á móti má telja það kost að einungis þeir sækja um sem telja launin viðunandi (næg-

Fyrirtækið hefur þá ekki kost á að endurskoða launatölu fyrir hæfari starfsmann og koma til móts við þann aðila.

Thelma Kristín
Kvaran, ráðgjafi
hjá Intellecta

anlega há til að geta lifað af þeim) og það fækkar þeim mikla fjölda sem sækir um hvert starf og mikil vinna fer í að greina á milli umsækjenda með líkan bakgrunn og reynslu,” segir hún.

Vegur ekki upp ókostina

Thelma Kristín Kvaran, ráðgjafi hjá Intellecta, segir að kostirnir við að auglýsa launabil vegi ekki upp ókostina þar sem aðstæður geti verið breytilegar.

„Aðstæður á samkeppnismarkaði geta verið mismunandi þar sem tímabundið getur verið lítið framboð af sérfræðiþekkingu og það getur skapað tímabundna þenslu á markaðnum og öfugt, það getur verið tímabundinn samdráttur,” segir hún.

Thelma Kristín segir kostina við að auglýsa launabil vera að umsækjendur séu upplýstir um launin. Þá verði minna um að umsækjendur dragi umsóknina til baka eða hafni starfi þar sem þeim hugnist ekki kjörin. „Jafnframt væri þá minna um ónauðsynleg viðtöl og þetta gæti því verið mikill tímasparnaður til lengdar fyrir báða aðila.

Annar kostur er að fyrirtæki geta séð hvað er greitt fyrir svipuð störf hjá öðrum og áttað sig á samkeppnishæfni sinni. Starfsfólk myndi jafnvel flytjast á milli fyrirtækja vegna betri kjara. Að sama skapi væri starfsfólk sem er nú þegar hjá fyrirtækinu upplýst um launin sem gæti verið kostur fyrir sum fyrirtæki en galli fyrir önnur,” segir hún.

Að sögn Thelmu Kristínar hafi umsækjendur mismunandi getu og atvinnurekendur séu oft jafnvel reiðubúnir að greiða mun meira

fyrir starfsmann sem hefur eitt-hvað til að bera umfram væntingar. „Ókostir gætu því helst verið að færri umsækjendur sækja um eða þá ekki eins hæfir umsækjendur. Fyrirtækið hefur þá ekki kost á að endurskoða launatölu fyrir hæfari starfsmann og koma til móts við þann aðila. Auk þess ef ákveðið launabil er gefið upp þá er líklegt að flestir stefni á efri hluta tölunnar og því gæti verið erfitt að sannfæra þann einstakling sem fyrirtæki vill ráða um að taka starfinu á neðra launabilinu. Þá getur þetta einnig skapað innanhússóróa ef launabilið sem er opinberað er umfram það sem aðrir telja sig eiga rétt á eða hafa,” segir hún.

Ná eyrum fleiri

Jensína Kristín segir að þegar launabil er auglýst, sérstaklega ef launin eru há, séu meiri líkur á að ná eyrum umsækjenda sem hafi ekki endilega verið að hugsa sér til hreyfings en kunni að vera áhugaverðir í starfið. „Það er ákveðið gegnsæi að birta launin, þá vita umsækjendur hvað þeir eiga von á að fá greitt fyrir starfið og vita strax að hverju þeir ganga. Ef launin fyrir starfið eru lág eða í meðallagi þá er líka ákveðinn kostur að birta þau, þá er allavega ekki verið að sóa tíma umsækjenda sem hafa hærri launakröfur eða tíma þeirra sem standa á bak við ráðninguna,” segir hún.

Að sögn Jensínu Kristínar fylgja því kostir að auglýsa starf án þess að nefna launin. „Fyrirtækið er í betri samningsaðstöðu og stjórnað alfaríð ferlinu. Vinnuveitandinn leggur upp með að ná í besta umsækjandann á þeim launum sem hentar honum og er innan hans ramma. Auk þess er fyrirtækið ekki að opinbera sig gagnvart núverandi starfsfólki. Hins vegar eru mörg fyrirtæki komin með jafnlaunavottun þannig að launabilið fyrir tiltekið starf á að hafa verið skilgreint og þekkt innan þess hóps sem um ræðir hjá fyrirtækinu.“

Hún lætur þess þó getið að ýmislegt drífi fólk áfram í atvinnuleit og laun hafi sannarlega verið mikilvægur þáttur. Þróunin sé þó að æ fleiri umsækjendur ræði að fyrri bragði um stefnu, hvað fyrirtækið standi fyrir og gildi þess áður en spurt sé um launin.

RAFMÓTORAR

SCANVER EHF

588 80 40
www.scanver.is

GÍRAR - FÆRIBÖND - RAFMÓTORAR - LEGUR

Kaup, sala og samruni fyrirtækja.

- Verðmat
- Ráðgjöf og undirbúningur fyrir sölumeðferð
- Milliganga um fjármögnun
- Samningagerð

kontakt@kontakt.is | 414 1200 | www.kontakt.is

BLÖÐIN

Blaðið í dag og safn eldri blaða á frettabladid.is

Skotsilfur

Fékk sitt

Stuttu eftir að forstjóri Festar hafði greint frá því að keppinautar smásölufélagsins vildu fá eignir á gjafverði í kaupbæti með verslun Kjarvals á Hellu barst tilkynning sem staðfesti orð forstjórans. Samkaup hefur náð samkomulagi um kaup á bæði versluninni á Hellu og Krónunni í Nóatúni. Samkeppniseftirlitið fékk sitt fram. **Páli Gunnari Pálssyni**, forstjóra stofnunarinnar, verður tíðrætt um mikilvægi þess að tryggja samkeppni í fámennu landi eins og Íslandi þar sem tilhneiging sumra atvinnugreina er í átt að fákeppni. En jafnframt má segja að smæð landsins séu rök gegn handstýringu Samkeppniseftirlitsins. Að minnsta kosti er ljóst að Samkaup voru í einkar sterkri samningsstöðu enda komu fáir aðrir kaupendur til greina. Fákeppnin tekur á sig ýmsar myndir.

Fátæklegt

Ríkisútvarpið, sem **Stefán Eiríksson** stýrir, er göfug stofnun að mati starfsmanna hennar og stuðningsmanna. Það er sjálfstæður og óháður fjölmiðill sem eltir ekki smelli heldur fjallar um þjóðmál á ítarlegan og vandaðan hátt. En þrátt fyrir göfuga yfirskrift, og þá 7 milljarða króna sem stofnunin fær á hverju ári frá auglýsendum og skattgreiðendum, sá Ríkisútvarpið ekki ástæðu til að minnast einu orði á það að Play hefði tryggt sér meira en 5 milljarða króna í nýtt hlutafé frá breiðum hópi fjárfesta. Hér er óþarfi að tíunda þjóðhagslegt mikilvægi þess að nýtt flugfélag komist á flug og fjölgi þar með ferðamönnum. Þetta er þó aðeins eitt dæmi um fátæklega umfjöllun Ríkisútvarpsins um efnahagsmál og viðskipti. Af nægu er að taka.

Slagkraftur

Ásgeir Jónsson seðlabankastjóri vék að sameiningu Seðlabankans og Fjármálaeftirlitsins í ávarpi sínu á ársfundi bankans í síðustu viku. Seðlabankastjóri benti á mikilvægi þess að ein stofnun bæri ábyrgð á fjármálastöðugleika og hefði í hendi sér upplýsingar um fjármálakerfið og þróun kerfislegrar áhættu innan þess. Sameinuð hefur stofnunin slagkraft og ábatinn hefur komið bersýnilega í ljós. Það er nauðsynlegt að hnykkja á þessu, sérstaklega í ljósi þess að þingmenn Samfylkingarinnar, einkum **Oddný Harðardóttir**, hafa ítrekað haldið þeim undarlegu sjónarmiðum á lofti að sameiningin hafi veikt eftirlitsstarfsemina. Því fer fjarri og raunar er stórmerkilegt hvernig þingmennirnir geta reiknað sig að þeirri niðurstöðu.

Efnahagsaðgerðir Bidens settar á dagskrá

Mitch McConnell, leiðtogi Repúblikana í öldungadeildinni, ávarpar fjölmiðla í Washington. Þingið kom saman eftir tveggja vikna fri en leiðtogar Demókrata þrýsta á að efnahagsaðgerðir Joes Biden Bandaríkjaforseta, sem miða að innviðauppbýggingu, nái fram að ganga. FRÉTTABLAÐIÐ/GETTY

Verðbólguvandinn

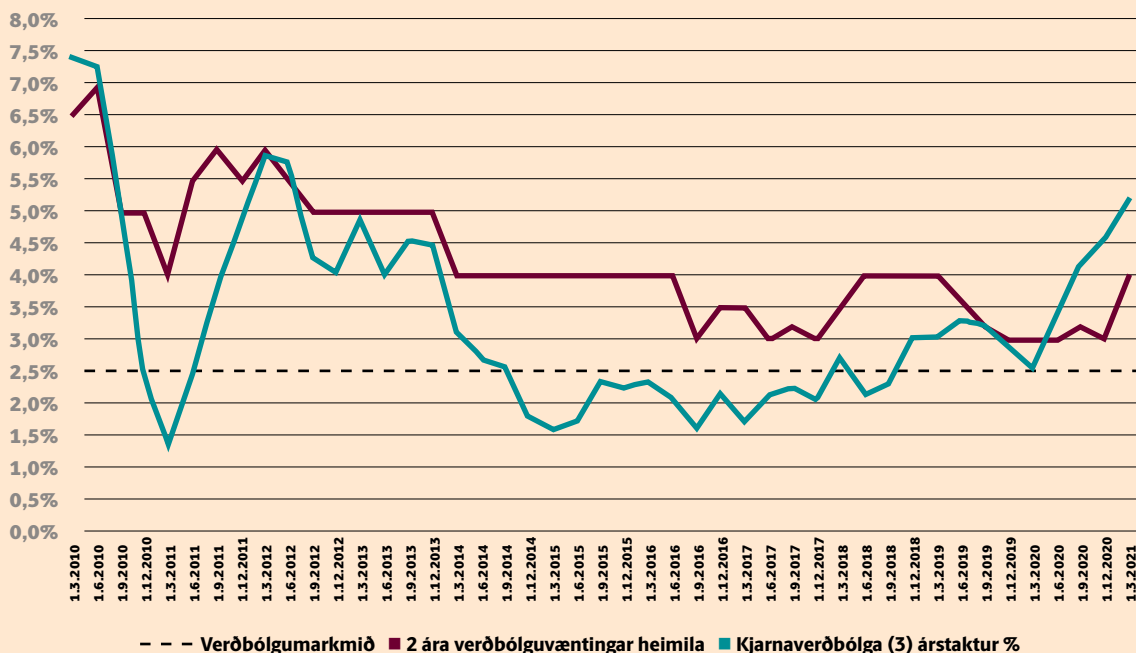
Birgir Haraldsson, sjóðsstjóri hjá Akta sjóðum

Þegar kemur að íslenskri haggreiðingu þá hafa hamskiptin á kjarnaverðbólgu í kjölfar kórónaveirufaraldursins síðastliðið ár verið eftirtektarverð þróun, en um leið áhyggjuefni. Verðbólguvandinn blasir við til skemmri tíma og þáttaskil gætu verið fram undan þar sem há verðbólga reynist viðvarandi vandamál. Væntingar um vaxtahækkunar Seðlabanka Íslands gætu þannig gjörbreyst á næstu misserum.

Í þessu samhengi þarf að hafa tvennt í huga. Í fyrsta lagi er það árstaktur kjarnaverðbólgu sem stendur í 5,2% í dag og þar með langt yfir 2,5% verðbólgu markmiði Seðlabankans. Í öðru lagi eru það verðbólguvæntingar en framvinda þeirra undanfarið er farin að valda Seðlabankanum áhyggjum um hvort kjölfesta þeirra við verðbólgu markmiðið hafi veikt. Traust kjölfesta verðbólguvæntinga hefur verið haldreipi bankans í gegnum nýlegt vaxtalækkunarferli.

Hvers vegna að einblína á kjarnaverðbólgu en ekki verðbólgu? Í einföldu máli má lýsa kjarnaverðbólgu sem þrengri mælikvarða á almennar verðlagsbreytingar. Hún undanskilur þannig áhrif þátta sem Seðlabankinn hefur enga stjórn á, til dæmis verðum á innfluttum matvælum og bensíni sem ráðast á heimsmarkaði, auk þeirra þátta sem hann hefur bein áhrif á með vaxtaákvörðunum sínum. Nýlegar vaxtalækkunar Seðlabankans hafa sem dæmi lækkað raunvaxtakostnað húsnæðislána umtalsvert og þannig dregið niður mældu verðbólgu. Áhrifin eru töluverð og má áætla að verðbólga sé tæplega 0,9 prósentum lægri en ella, eingöngu vegna lægri

Verðbólguþrýstingur í hagkerfinu fer vaxandi

stýrivaxta Seðlabankans.

Því er mikilvægt að líta til kjarnaverðbólgu til að átta sig á undirliggjandi verðbólguþrýstingi í hagkerfinu en hann er töluverður í dag – eða sem nemur 5,2% og hefur ekki reynst hærri síðan um mitt ár 2012. Á sama tíma lítur út fyrir að bólusetningum gegn COVID-19 ljúki innan næstu þriggja mánaða. Bjartsýni heimila og fyrirtækja hefur einnig aukist að undanfögnu, árstaktur launahækkana er í kringum 10% og þegar lítið er út fyrir landsteinana er ljóst að miklar verðhækkunar eru að eiga sér stað á margvíslegum aðföngum og fullunnum vörum sem fluttar eru inn til landsins. Verðbólguþrýstingurinn er margþættur.

Það er ólíklegt að hægt verði að reíða sig á kröftuga gengisstyrkingu til að draga úr verðbólgunni líkt og raunin var á árunum 2015-17 þegar hagkerfið ofhitnaði. Þrátt fyrir umtalsverða framleiðsluspennu og tugprósentahækkun á húsnæðisverði á því tímabili hélst verðbólga undir 2,5% verðbólgu markmiði

inu vegna nærri 30% styrkingar á krónunni og hóflegar verðþróunar innan erlendra hagkerfa og hrávörumarkaða. Til samanburðar hefur gengi krónunnar verið svo gott sem óbreytt síðasta árið en Seðlabankastjóri nefndi nýlega að bankinn myndi ekki vilja sjá of mikla styrkingu frá núverandi gildum. Verðbólguvandinn verður vart leystur með krónunni og ekki er víst að núverandi efnahagsslaki nægi til að ná fram hjöðnun á verðbólgu með vorinu líkt og Seðlabankinn bindur vonir við. Þáttaskil gætu því verið fram undan fyrir verðbólgu sviðsmyndina ef verðbólguvæntingar heimila og fyrirtækja stíga hærra og magna upp þá krafta sem nú þegar hafa ýtt kjarnaverðbólgu langt umfram 2,5% verðbólgu markmiðið. Þrátt fyrir að flestir mælikvarðar fyrir verðbólguvæntingar séu á ásætlanlegum gildum þá eru sumir þeirra engu að síður að nálgast það sem kalla mátti efri þölmörk.

Verðbólguvæntingar heimilanna til tveggja ára eru sennilega besta

dæmið um slíkt en þær stóðu í 4,0% í mars og höfðu þá hækkað úr 3,0% frá fyrri könnun. Allar hækkunar á þessum mælikvarða héðan í frá myndu þýða verstu niðurstöðu mælinga síðan í ársbyrjun 2014 og vekja upp réttmætar spurningar um hvort kjölfesta verðbólguvæntingar við verðbólgu markmiðið sé rofin og verðbólguvandinn þannig að umbreytast í viðvarandi vandamál. Af þessum sökum mátti greina breyttan og áhyggjufyllri tón í umræðunni um verðbólguvæntingar í síðustu yfirlýsingu og fundargerð peningastefnufundar Seðlabankans. Vont væri ef há og þrálát verðbólga yrði í samfloti með stórukinni skuldastöðu ríkissjóðs sem ein arfleifð kórónaveirufaraldursins.

Það er því ekki útilokað að væntingar um vaxtahækkunar Seðlabankans taki miklum breytingum á næstu misserum, ekki síst ef verðbólgu sviðsmyndin súrnar vegna versnandi verðbólguvæntinga heimila og fyrirtækja.

Drifkraftur og byggðafesta fiskeldisins

Njáll Trausti Friðbertsson
alþingismaður
Sjálfstæðis-
flokksins í Norð-
austurkjördæmi

Þrátt fyrir viðsjár í efnahagsmálum hefur fiskeldi aflað meiri gjaldeyristekna en nokkru sinni og vægi þess aldræi verið meira. Á síðasta ári var slátrað um 40,6 þúsund tonnum af eldisfiski og útflutningsverðmæti nam um 29,3 milljörðum. Verðmæti útfluttra sjávarafurða nam um 270 milljörðum króna og því var hlutfall fiskeldis af útflutningsverðmæti sjávarafurða komið í um 11 prósent. Það eru tæp 5 prósent verðmæta vöruútflutnings þjóðarinnar.

Fiskeldið er því ekki einungis komið til að vera, heldur stefnir í að verða einn af grunnatvinnuvegum Íslendinga. Það hefur burði til að vaxa, ólíkt öðrum sjávarútvegi sem sækir í takmarkaða auðlind byggða á sjálfbærri nýtingu.

Útflutningsverðmætið í 100 milljarða?

Nýsamþykkt tillaga Hafrannsóknastofnunar um áhættumat vegna mögulegrar erfðablöndunar laxeldis, gerir ráð fyrir að heimilt sé eldi 106 þúsund tonna í sjó. Vaxi það nærri gildandi áhættumati fiskeldisins, gæti útflutningsverðmæti sjóeldisins orðið nærri 80 milljarðar króna. Miðað við 800 króna greiðslu fyrir kílóíð í útflutningi. Auk þessa verðmætis í sjóeldi er á næstu árum stefnt á landeldi á laxi, bleikju og öðru fiskeldi fyrir um 15 milljarða króna. Það lætur því nærri að útflutningsverðmæti fiskeldis geti orðið tæplega hundræð milljarðar króna á næstu árum. Gangi þetta eftir verður fiskeldið stór hluti útflutningsverðmæta íslenskra sjávarafurða.

Síðasta ár náði framleiðsla laxa í sjókvíum 32,3 þúsund tonnum og hefur 13-faldast frá árinu 2015. Í landeldi nam lax um 2,1 þúsund tonni árið 2020. Framleiðslu- og fjárfestingakostnaður landeldis er margfaldur á við kostnað sjókvíaeldis. Að auki er talið að kolefnisspor laxeldis á landi sé hærri. Liggur það meðal annars í orku- og landnýtingu ásamt endingartíma eldisstöðva. Engu að síður gætu falist tækifæri í landeldi þó meginframleiðslan á laxi yrði í sjókvíum.

Fiskeldið er landsbyggðarinnar
Fyrir alla áhugamenn um atvinnuuppbyggingu landsbyggðar er vaxtarþróun fiskeldis mikilvæg. Byggðastofnun telur að jafnaði hafa mátt rekja um 81 prósent atvinnutekna í fiskeldi til landsbyggðarinnar.

Á það ekki sist við um fiskeldi á Austfjörðum, þar sem slátrað var 10,2 þúsund tonnum á síðasta ári. Nýsamþykkt hámarkseldi á laxi á ári gerir ráð fyrir 42.000 tonnum. Það er 60 prósent aukning á Fáskrúðsfirði, Reyðarfirði og Seyðisfirði. Við blasir breytt efnahagsmynd eldisins: Kærkominn drifkraftur, það dregur úr einsleitni atvinnulífs og atvinnusköpun eykst til muna. Ungt fólk sækir í fjölbreytt verkefni fiskeldis og sama gildir um afleidd störf sem hafa skapast við að þjónusta fiskeldið. Byggðastofnun telur að hvert starf við sjókvíaeldi skapi 1 til 1,3 afleidd störf.

Ánægjulegt hefur verið að fylgjast með Fiskeldi Austfjarða, sem hófst árið 2012 í Berufirði og hefur síðan farsælega byggt upp starfsemi þar og á Fáskrúðsfirði, og slátrun og vinnslu á Djúpa-

vogi. Hluti afurðavinnslunnar er í Borgarnesi og seiðaeldið í Þorlákshöfn og í Kelduhverfi. Reksturinn sem heldur nú um 100 starfsmenn liggur því víða um landsbyggðina.

Sama gildir um fyrirtækið Laxar fiskeldi sem rekur seiðaeldi í Ölfusi en er með umfangsmikið og fullkomið sjókvíaeldi á Reyðarfirði með 16.000 tonna framleiðsluheimild á laxi. Slátrun fer fram á Búlandstindi í Djúpavogi, sem er í eigu þeirra og samstarfsaðila.

Einnig hefur verið áhugavert að sjá endurnýjun og uppbyggingu seiðastöðva, sem skila stöðugt fleiri seiðum til áframeldis. Námu fjárfestingar í seiðældinu í Kelduhverfi og á Kópaskeri um tveimur milljörðum króna á síðasta ári og fyrirhuguð er frekari uppbygging upp á 3 til 4 milljarða. Mikil þekking er fyrir hendi á Rifosi í Kelduhverfi. Starfsfólk með áratuga starfsreynslu og menntun í eldi frá Hólum.

Í sátt við umhverfið

Þrátt fyrir að stór hluti Íslands hafi verið lokaður fyrir fiskeldi frá 2004 og stjórnvöld setti eldinu æ strangari kröfur, óttast menn umhverfisáhrif og vöxt fiskeldisins.

Við skulum gera ríkar kröfur um uppbyggingu eldis í sátt við umhverfið. Innan eldisfyrirtækja er sterk umhverfisvitund enda sjálfra þeirra hagsmunir að ganga vel um náttúruna. Kröfur alþjóðlegra umhverfisvottana aga einnig starfsemina.

Ótti um aðkomu erlendra fyrirtækja í fiskeldi er ástæðulaus. Þau miðla íslensku eldi mikilli reynslu og þekkingu og dreifa fjárhagslegri áhættu af innlendri uppbyggingu. Áhugavert er að flest laxeldisfyrirtæki eru nú skráð á hlutabréfamörkuðum og íslenskir fjárfestar, þar með talið lífeyrissjóðir, hafa fjárfest í þessari vaxandi atvinnugrein. Óháð eignaraðild er fiskeldið að skilja mikið eftir sig í hinum dreifðu byggðum.

Efnahagsleg hagsæld mun áfram byggja á vexti útflutningsgreina. Þar verður fiskeldið æ mikilvægari drifkraftur atvinnusköpunar og byggðafestu, ekki sist á Austfjörðum.

“Ég veit allt um risaeðlur. Hvað viltu vita?”

Einhverfa er alls konar

Kauptu næluna á blarapril.is

SKOÐUN

Þórður Gunnarsson

Félagsleg undirboð

Fyrir Alþingi liggur nú frumvarp þess efnis að launakjör skipverja um borð í íslenskum kaupskipum miðist við kjör í því landi þar sem umræddur skipverji hefur lögheimili. Er þetta gert til að auka hvata íslenskra skipafélaga til að sigla undir íslenskum fána, en íslensk kaupskip hafa ekki siglt undir fána Íslands frá árinu 2004. Er þetta meðal annars gert til þess að kaupskip sem annast vöru-flutninga til og frá landinu falli undir íslensk lög, sem er góðra gjalda vert.

Gagnrýnendur benda á að þetta muni orsaka það sem kallað er félagsleg undirboð – það er að erlendar áhafnir verða ráðnar á skipin, þar sem kjarasamningar áhafnar með- lima með lögheimili annars staðar en á Íslandi kveði hugs- anlega á um lægri launakjör en íslenskir kjarasamningar kveða á um. Þetta er sagt þrátt fyrir að Ísland sé hluti af Evrópska efna- hagssvæðinu þar sem frjáls för vinnuafis er heimil.

Spurningin er auðvitað sú hvar eigi að draga línuna í þessum efnum.

Erlend flugfélög á borð við EasyJet og WizzAir hafa á síðustu árum boðið upp á reglu- legt áætlunarflug til Íslands. Áhafnar meðlimir þessara flug- félaga eru á miklu lægri launum en flugmenn og fluglíðar íslensku flugfélaganna. Felur það þá í sér félagsleg undirboð líka?

Er þá ekki rökrétt næsta skref að banna áætlunarflug erlendra flugfélaga til Íslands, þar sem launakjör starfsmanna félagsins kunna að vera lægri en gengur og gerist hjá íslenskum flugfélögum?

Það sér hver maður að umkvartanir um félagsleg undirboð fela einfaldlega í sér andstöðu við að Ísland sé þátt- takandi á alþjóðlegum mörk- uðum. Áður nefnt frumvarp miðar einfaldlega að því að íslensk skipafélög standi jafn- fætis erlendum keppinautum, hvorki meira né minna.

Ef þeim sem reka íslensk kaupskip verður gert að sætta sig við verri rekstrarskilyrði en erlendir keppinautar verður lokaniðurstaðan sú að hinir erlendu keppinautar munu hafa íslensku félögin undir. Sama hvað hverjum og einum finnst um félagsleg undirboð, er það niðurstaða sem enginn óskar sér.

Seldi í MótX og stofnaði nýtt félag

Vignir Steinþór Halldórsson, húsasmiða- meistari og stjórnarmaður í Samtökum iðnaðarins, hefur selt hlut sinn í verk- takafyrirtækinu MótX, og stofnað nýtt fyrir- tæki. Samkvæmt heimildum Markaðarins var Vignir keyptur út af meðeigendum sínum í MótX, þeim Svani Karli Grjetarssyni og Viggó Einari Hilmarssyni. Hann hefur nú stofnað nýtt verktakafyrirtæki, Öxar ehf., ásamt Ævari Rafni Björnssyni lögmanni.

MótX, sem var stofnað árið 2005, hefur verið á meðal umsvifamestu verktakafyrirtækja landsins á undanförunum árum. Á meðal nýlegra verkefna félags-

Vignir Steinþór Halldórsson.

ins var uppbygging á sex fjölbýlishúsum við Elliða- braut í Norðlingaholti.

Ársreikningur MótX fyrir árið 2019 sýnir að félagið hafði 1,6 milljarða króna í tekjur og 3,8 milljarða króna árið á undan. Hagnaðurinn nam rúmum 90 milljónum og stóð óbreyttur milli ára. Eignir félagsins námu 2,8 milljörðum króna og eigið féð rúmlega 200 milljónum.

Þá var MótX á meðal þeirra verktakafyrirtækja sem stefndu Reykjavíkurborg vegna meintra ólög- mætra innviðagjalda sem borgin hefur innheimt á undanförunum árum í tengslum við uppbyggingu á hús- næðismarkaði. – þfh

09.04.2021

Það er lítið um smit, enginn alvarlega veikur og ég bind vonir við að hér verði frjálsara og opnara samfélag með hverjum deginum í átt að sumri.

Áslaug Arna Sigur- björnsdóttir dóms- málaráðherra

KRYDD
veitingahús

Restaurant & Bar

TAKE AWAY

Hafa samband
Sími: 558-2222
krydd@kryddveitingahus.is

Strandgata 34
220 Hafnafjörður
kryddveitingahus.is

Sterkari saman í sátt við umhverfið

LITRÓF

Guðjón Ó

Prenttækni

Vatnagörðum 14 · 104 Reykjavík
litrof@litrof.is · 563 6000